

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ В УМОВАХ ВІЙНИ

*Збірник тез доповідей
I Міжнародної науково-практичної конференції*

17-18 квітня 2025 року

та фінансово вигідним способом у порівнянні зі звичайними механічними або хімічними методами очищення [7].

Реалізація даних заходів сприятиме збереженню ґрунтового покриву як життєво важливого природного ресурсу та забезпечить екологічно безпечні умови для відновлення господарської діяльності на деокупованих територіях. Комплексний підхід, що включає моніторинг забруднень, координацію державних структур, розмінування та сучасні методи очищення ґрунтів, допоможе мінімізувати екологічні наслідки війни. Важливу роль у цьому процесі відіграють фіторе mediaційні технології та цифрові платформи моніторингу, що сприятимуть ефективному плануванню заходів з рекультивації та відродженню аграрного сектору України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар, О. Б., Мельник, Є. Є., Погорелова, О. М., Бицюра, Л. О., Головатюк, Л. М. Аналіз результатів впливу військових дій на довкілля та інфраструктуру України. Scientific Bulletin of UNFU. 2025. Т. 35, № 1. С. 60–67. URL: <https://doi.org/10.36930/40350108>
2. Бойко М. О., Гальчук І. Вплив бойових дій на родючість українських ґрунтів. «Моніторинг ґрунтів: пріоритети досліджень для сприяння відновленню України» : Матеріали Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 2023. С. 117–118. URL: <https://dspace.ksaeu.kherson.ua/handle/123456789/9152>
3. Shchesniak A.O., Bosak P.V., Kovalchuk N.P., Sokolov S.O.. Environmental safety assessment of soils in Khmelnytskyi region based on chemical composition and acidity analysis. Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu. 2025. No. 1. P. 63–69. URL: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2025-1/063>
4. Baliuk S. A., Kucher A. V., Solokha M. O., Solovei V. B. Assessment of the Impact of Armed Aggression of the rf on the Soil Cover of Ukraine. Ukrainian Geographical Journal. 2024. Vol. 2024, no. 1. P. 07–18. URL: <https://doi.org/10.15407/ugz2024.01.007>
5. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс України від 02.10.2012 № 5403-VI : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
6. Капеліста І. Екологічна політики і екологічний моніторинг в контексті державного управління. Наукові перспективи (Naukovі perspektivi). 2021. № 2 (8). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-2\(8\)-97-106](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-2(8)-97-106)
7. Kulyk M. I., Galytska M. A., Samoylik M. S., Zhornyk I. I. Phytoremediation aspects of energy crops use in Ukraine. Agrology. 2019. Vol. 2, no. 1. P. 65–73. URL: <https://doi.org/10.32819/2617-6106.2018.14020>

УДК 699.85

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ З ОЦІНКИ СТАНУ ГОТОВНОСТІ ЗАХИСНИХ СПОРУД ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Р. В. Климась, к.т.н., старший дослідник

Інститут наукових досліджень з цивільного захисту НУЦЗ України

Під час воєнної агресії російськими збройними формуваннями проти України утримання захисних споруд цивільного захисту, що забезпечують безпеку населення під час ракетних атак, артилерійських обстрілів та інших надзвичайних ситуацій воєнного характеру, набуває критично важливого значення.

Разом із тим, лише близько 10 % захисних споруд цивільного захисту (із понад 20 тис., що є на обліку) знаходяться у стані готовності [1].

Утримання захисних споруд цивільного захисту у готовності до використання за призначенням відповідно до ч. 8 і ч. 15 ст. 32 *Кодексу цивільного захисту України* [2] здійснюється їх власниками, користувачами, юридичними особами, на балансі яких вони перебувають, за рахунок власних коштів, а контроль за створенням фонду захисних споруд цивільного захисту, готовністю його об'єктів до використання за призначенням забезпечує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, та його територіальні органи спільно з місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування в порядку, встановленому законом.

Балансоутримувач забезпечує утримання захисних споруд та інших споруд, що повинні використовуватися для укриття населення, а також підтримання їх у стані, необхідному для приведення у готовність до використання за призначенням відповідно до вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд [3].

Наказом МВС від 09.07.2018 № 579 [4] затверджено *Вимоги щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту*, якими унормовано питання утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, зокрема визначено періодичність проведення перевірок справності обладнання, інженерних мереж і будівельних конструкцій.

Оцінка стану готовності захисних споруд здійснюється щороку з метою виявлення недоліків у стані утримання й експлуатації захисних споруд, передбачення заходів щодо приведення захисної споруди в готовність до використання за призначенням.

Балансоутримувачі незалежно від форми власності створюють об'єктові формування цивільного захисту з обслуговування захисних споруд або призначають осіб, відповідальних за обслуговування та експлуатацію фонду захисних споруд. Методичне керівництво та контроль за утворенням формувань цивільного захисту здійснює ДСНС.

Задля оцінки стану готовності, проведення інших обстежень балансоутримувач захисної споруди залучає фахівців структурних підрозділів із питань цивільного захисту міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, органів і підрозділів ДСНС.

За результатами оцінки стану готовності складається акт оцінки стану готовності захисної споруди цивільного захисту за встановленою формою.

Вимоги до проведення випробування (перевірки) інженерно-технічних систем (вентиляції, опалення, водопостачання та водовідведення, електропостачання) та системи протипожежного захисту, системи телекомунікацій (зв'язку) для встановлення експлуатаційної придатності захисних споруд цивільного захисту під час їх введення в експлуатацію встановлені національним стандартом ДСТУ 9107:2021 *Захисні споруди цивільного захисту. Методи випробування* [5], що містить методи випробування: систем водопостачання та водовідведення; систем забезпечення нормальних умов внутрішнього повітряного середовища; систем електропостачання; систем протипожежного захисту; вводу у захисну споруду інженерних комунікацій; систем фільтровентиляції та регенерації повітря та окремого їх обладнання; систем герметизації та окремого їх обладнання; автономних джерел електропостачання; сховищ на герметичність; перевірки технологічних систем; перевірки умов життєдіяльності населення.

Окремими додатками ДСТУ 9107 [5] передбачено випробування фільтр-поглиначів та оформлення результатів випробування фільтровентиляційних агрегатів.

Загальні технічні вимоги та методи випробування на засоби очищення повітря, що призначені для застосування у захисних спорудах цивільного захисту (у складі вентиляційних систем), встановлені національним стандартом ДСТУ 9077:2021 *Засоби очищення повітря захисних споруд цивільного захисту. Загальні технічні вимоги* [6], що містить методи випробування з визначення: опору засобів очищення повітря та номінальної витрати повітря; герметичності засобів очищення повітря; здатності до адсорбції активованим вугіллям газу у тестовій колонії; здатності до адсорбції диметилметилфосфонату у фільтрі; здатності до адсорбції хлорціану у фільтрі; здатності до адсорбції

диметилметилфосфонату моделюванням у тестовій колоні; здатності до адсорбції хлорціану моделюванням у тестовій колоні.

Відповідно до покладених на неї завдань ДСНС (підпункт 6 пункту 4 [7]) організовує здійснення заходів щодо створення, утримання та реконструкції фонду захисних споруд цивільного захисту, ведення їх обліку; забезпечує разом із відповідальними органами та підрозділами цивільного захисту, місцевими держадміністраціями здійснення контролю за готовністю зазначених споруд до використання за призначенням; веде загальнодержавний електронний облік захисних споруд цивільного захисту.

Деякі заходи з оцінки стану готовності, проведення обстежень, перевірок справності обладнання, інженерних мереж та будівельних конструкцій захисних споруд цивільного захисту можуть здійснюватися посадовими особами ДСНС [1] та запроваджені у діяльність дослідно-випробувальних лабораторій територіальних органів ДСНС [8].

ЛІТЕРАТУРА

1. Серeda Д.В., Климась Р.В. Про залучення посадових осіб ДСНС до оцінки стану готовності та проведення обстежень захисних споруд цивільного захисту. *Наука про цивільний захист як шлях становлення молодих вчених*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, ад'юнктів (аспірантів), м. Черкаси, 16 травня 2024 р. Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2024. С. 92-94.

2. *Кодекс цивільного захисту України* від 02 жовтня 2012 р. № 5403-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2013, № 34-35, ст. 458.

3. Деякі питання використання захисних споруд цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 р. № 138. *Офіційний вісник України*, 2017, № 24, ст. 682.

4. Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту: наказ МВС України від 09 липня 2018 р. № 579, зареєстрований у Мін'юсті 30.07.2018 за № 879/32331. *Офіційний вісник України*, 2018 р., № 64, ст. 2192.

5. ДСТУ 9107:2021 *Захисні споруди цивільного захисту. Методи випробування*. Чинний від 2022-02-01. К.: ДП «УкрНДНЦ», 2021. 20 с.

6. ДСТУ 9077:2021 *Засоби очищення повітря захисних споруд цивільного захисту. Загальні технічні вимоги*. Чинний від 2021-12-01. К.: ДП «УкрНДНЦ», 2021. 15 с.

7. Про затвердження *Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій*: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 р. № 1052. *Офіційний вісник України*, 2015, № 102, ст. 3514.

8. Климась Р.В., Серeda Д.В. Щодо можливого залучення дослідно-випробувальних лабораторій ДСНС до оцінки стану готовності захисних споруд цивільного захисту. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку*: Матеріали XXXIII Міжнародної науково-практичної конференції / за ред. І.В. Жукової, Є.О. Романенка, м. Паола (Мальта), 07 червня 2023 р. Paola (Malta): ГО «ВАДНД», 2023. С. 206-211.